

"Bil ey hodgâm! Bu dünyada saadet, terk-i dünyada. Hudabîn isen, o kâfidir, bıraksan da bütün eşya lehinde." Bu beyti biraz açabilir misiniz?

Mesnevî-i Nuriye'de **"Dört şey için dünyayı kesben değil kalben terk etmek lazımdır."** buyrulur ve o dört madde sıralanır. Buna göre, bu beyitteki **"terk-i dünya"** ifadesini de **"dünyayı kalben terk etmek, ona gönül bağlamamak, bütün muhabbetini Allah'a hasretmek, eşyayı da onun namına sevmek"** şeklinde anlamamız gerekir.

Öte yandan, Risalelerde dünyanın üç yüzü olduğu, esmâ-i ilâhîyeye ayna ve âhirete tarla olan yüzlerinin muhabbete layık oldukları, ehl-i hevesatın mel'abegâhı yani oyun ve eğlence yeri olan yüzünün ise tahkire layık olduğu beyan edilir. O halde, **"dünyayı terk"** denilince, bu üçüncü yüzün terkini anlamak gerekir. Zira nazarını sadece bu yüze çevirerek ömrünü sefahatte, gaflette, günah ve isyanda geçiren bir kişinin akıbeti ebedî azap olacaktır.

Hüdabin insan, her eserde Allah'ın isim ve sıfatlarının tecellilerini görür, her nimette onun rahmetinin iltifatını hisseder, her celal tecellisinde onun azametine karşı kendi aczini hisseder, her cemal tecellisinde kalbi şükür ve hamd ile dolar. Her kemal tecellisi onu ilâhî sanatlar karşısında hayran bırakır. İşte böyle bir insan, kendisine hizmet eden bütün eşyayı da bu güzel amellerine ortak ettiğinden onları manen memnun eder ve kendi lehinde şehadet ettirir. Onun dünyayı kalben bırakmasına rağmen, bütün eşya onun lehinde olur. Yani, bütün eşyanın yaratıcısı, onları bu sevgili kuluna hizmet ettirir ve bu varlık âlemi âhirette onun lehinde şahit olurlar.

Bir hadis-i kudsî naklederek bu şıkkın cevabını tamamlayalım:

"Cenâb-ı Hak dünyaya şöyle emrediyor:

"Ey dünya! Bana hizmet edene sen de hizmet et. Sana hizmet edeni de istihdam et (hizmetinde çalıştır)."(1)

1) bk. Ebu Nuaym, el-Hilye, 3/194.